

Förslag till beslut för Hagsätraskogens naturreservat Juni 2020

stockholm.se

Förslag till beslut för Hagsåtraskogens naturreservat
Juni 2020

Utgivare: Stadsbyggnadskontoret
Kontaktperson: Ulrika Egerö
Omslagsfoton: Marina Östergren

Innehåll

Beslut	4
Administrativa data	4
Beskrivning av Hagsätraskogen	4
Områdets sammanhang	4
Hagsätraskogens natur-, kultur-, och rekreationsvärden	6
Grund för beslutet	7
Värden och potential i Hagsätraskogen	7
Naturreservatets syfte	8
Syftet med Hagsätraskogens naturreservat	8
Syftet ska tryggas genom att	8
Reservatsföreskrifter	9
Ikraftträdande	12
Naturvårdsförvaltning och tillsyn	12
Information om andra lagar, föreskrifter m.m.	13
Allemansrätt	13
Terrängkörningslagen (1975:1313)	14
Lokala trafikföreskrifter för Stockholm	14
Lokala ordningsföreskrifter om hundar och camping	14
Kulturmiljölagen	14
Reservatsbeslutets förenlighet med mål, planer, program och befintliga verksamheter	15
Nationella miljömål	15
Översiktsplan för Stockholm	15
Stockholms miljöprogram	15
Grönare Stockholm	16
Befintliga detaljplaner	16
Intresseprövning och avgränsning	16
Utbyggnad av stambanan och depå	17
Utbyggnad av infrastruktur	18
Beslutskarta	19

Beslut

Med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken beslutar kommunfullmäktige i Stockholms kommun den XX månad 20XX att inrätta Hagsätraskogens naturreservat enligt beslutskarta, se bilaga, med syfte och föreskrifter, se sidorna 10-13.

Med stöd av 3§ i förordningen (SFS 1998:1252) om områdeskydd enligt miljöbalken fastställer kommunen bifogad skötselplan med mål, riktlinjer och åtgärder för naturreservatets långsiktiga vård.

Naturreservatets namn ska vara Hagsätraskogens naturreservat. Beslutet träder i kraft tre veckor efter den dag då beslutet kungörs på stadens digitala anslagstavla samt i ortstidning.

Administrativa data

Naturreservatets namn:	Hagsätraskogens naturreservat
Län:	Stockholm
Kommun, registerområde:	Stockholm
Stadsdelsnämndsområde:	Enskede-Årsta-Vantör
Lägesbeskrivning:	Ca 6 km söder om Stockholm city
Areal:	Ca 32 ha
Fastigheter:	Del av Älvsjö 1:1, del av Vårvetet 53
Markägare:	Stockholms stad
Naturvårdsförvaltare:	Stockholms stad

Beskrivning av Hagsätraskogen

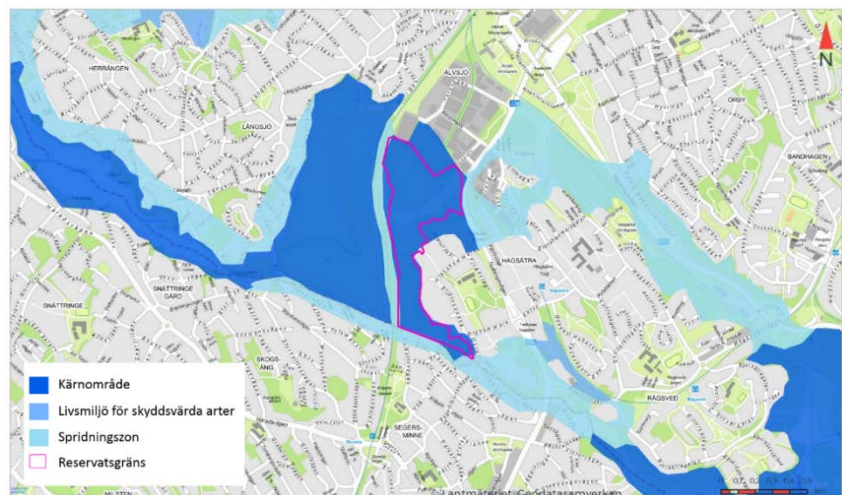
Områdets sammanhang

Hagsätraskogen ligger söder om Älvsjö centrum på östra sidan om stambanan. Området är lättillgängligt från tunnelbana vid Hagsätra och från närliggande bostadsområden. Det är däremot svårt att ta sig till Älvsjöskogens naturreservat på västra sidan, då stambanan ligger som en barriär. Närmaste övergång i norr är via Magelungsvägen (800 m) och i söder via en undergång vid Stambanenvägen/Kräpplavägen (300 m). Hagsätraskogen fungerar som närströvsområde för boende i Hagsätra, Älvsjö, Ormkärr och Stuvsta och utgör ett viktigt rekreationsområde. Området kommer

att få en ökad betydelse som rekreationsområde och social mötesplats när omgivande stadsdelar kompletteras med nya bostäder i enlighet med stadens översiktliga planering.

Västra stambanan, som utgör reservatets västra gräns, är en mycket stark barriär för människor och för många djur eftersom järnvägsområdet är instängslat. För växter och vissa djur kan dock spridning över stambanan vara möjlig redan idag. Möjligheten att koppla samman Hagsätraskogen och Älvsjöskogen med en ekodukt har diskuterats inom ett uppdrag om att utreda möjliga platser för ekodukter i hela staden, som trafik-kontoret och miljö- och hälsoskyddsnämnden genomförde 2016. Kontoren anser att en koppling för människor, växter och djur över eller under järnvägen fortsatt bör diskuteras med Trafikverket och landstingets trafikförvaltning, senast i samband med framtida utbyggnader av spårområdet, inklusive stickspåret till pendeltågsdepån. Miljöförvaltningen har låtit göra en sammanställning av utvärderingar och utredningar av befintliga eko-/sociodukters ekologiska, sociala effekter och nytta, samt även kostnader för att uppföra dessa.

Hagsätraskogen är en viktig del av Stockholms gröna infrastruktur, som kärnområde för biologisk mångfald. Den är också en del av en spridningszon mellan Bornsjökilens och Hanvedenkilens innersta spetsar (figur 2). För eklevande arter är spridningszonen av regional betydelse.

Figur 1. Hagsätraskogen och den närliggande Älvsjöskogen utgör ekologiskt särskilt betydelsefulla områden i Stockholms ekologiska infrastruktur. Miljöförvaltningen 2015.

Bostadsområden och parkstråk som omger Älvsjöskogen och Hagsätraskogen utgör spridningszoner mot bland annat Solbergaskogen, Långsjöområdet, Rågsveds friområde och Magelungen. Kontakten mellan dessa naturområden är viktig för spridningen av

växter och djur, men även för att människor ska ha möjlighet röra sig längre sträckor i en grön omgivning.

Hagsätraskogens natur-, kultur-, och rekreationsvärden

Hagsätraskogen fungerar som rekreationsområde främst för boende i Hagsätra, Älvsjö, Ormkärr och Stuvsta. Skogen har höga upplevelsevärden och används för promenader, löpning, annan motion, samt förskoleutflykter och skolaktiviteter och är därför ett viktigt område för vardagsrekreation. Det finns stora möjligheter att utveckla områdets rekreationsvärden ytterligare, för till exempel lek, naturupplevelser och som social mötesplats, genom att tydliggöra entréer och anlägga rastplatser och andra aktivitetsanordningar.

Trots sin begränsade storlek rymmer Hagsätraskogen flera naturtyper och därmed också ett relativt rikt växt- och djurliv. Den större delen av området domineras av äldre barrskog. I de höga partierna finns hållmarkstallskog med inslag av ek och i sprickdalarna förekommer barr- och lövblandskog, lövskog och enstaka småvatten. I sänkorna, där jordtäcket är tjockare och marken fuktigare, dominerar lövskog med ek, al, asp, sälg, hassel och björk. Den varierade skogsmiljön tyder på att marken varit undantagen från modernt skogsbruk. Troligtvis har man endast plockhuggit enstaka träd här tidigare, varför skogen har naturskogskaraktär med ett stort inslag av död ved, vilket skapar gynnsamma livsmiljöer för insekter, fåglar, svampar och många andra arter.

I det centrala dalstråket finns en öppen, igenväxande gräsmark som tidigare varit jordbruksmark. I brynzonerna ner mot dalgången växer flera gamla grova ekar. Ett mindre vattendrag, Ormkärrens bäcken, löper genom området och i den västra delen finns en anlagd damm för groddjur i anslutning till bäcken. Under 2017 genomfördes en detaljerad naturvärdesinventering för en del av Hagsätraskogen. I denna inventering klassades stora delar av skogen som områden med höga naturvärden. Flera rödlistade svamparter knutna till gamla grova träd och död ved har påträffats i området såsom talticka, vintertagging, granticka, ekticka, blekticka och koralltaggsvamp. Det finns stora möjligheter att utveckla områdets naturvärden genom skötselåtgärder som röjning av ung gran och asp, frihuggning av gamla grova träd, tillskapande eller införande av död ved, slyröjning, slåtter m.m.

Stora delar av Hagsätraskogen ligger högt och människor har funnits i området åtminstone sedan bronsåldern-järnåldern. Ett antal fornlämningar och kulturhistoriska lämningar har påträffats i området. Under 1700-talet och början av 1800-talet brukades den öppna marken i Hagsätraskogens centrala och västra del som slåtteräng medan djuren fick beta i skogen. Öster om slåtterängen finns Ormkärrstorp med tillhörande jordbruksmark som nämns första gången 1617. Lämningar från torpet i form av husgrund, jordkällare och spisröse finns noterade. Den öppna dalgången brukades som åker fram till 1950-talet, men är nu under igenväxning. Möjligheter finns att utveckla områdets kulturvärden genom t.ex. skyltning och framhävande av områdets kulturlämningar samt av det äldre kulturlandskapet.

Grund för beslutet

Stockholms befolkning växer snabbt och då befolkningen ökar blir behovet av tätortsnära natur för rekreation och för bevarad biologisk mångfald större. Hagsätraskogen utgör en viktig del i Stockholms sammanhängande gröna infrastruktur, med betydelsefulla äldre barr-, blandskogs- och ekmiljöer, samt våtmarksmiljöer, samtliga med inslag av särskilt skyddsvärda arter. Området fyller också en viktig rekreativ funktion för boende i närområdet, som kommer att bli än viktigare i framtiden när omgivande stadsdelar kompletteras med nya bostäder.

Värden och potential i Hagsätraskogen

- Skogen och det centrala dalstråket har stora rekreationsvärden för bl.a. skogspromenader, naturupplevelse, motion och lek och området har stor potential att utvecklas till ett än mer använt rekreationsområde.
- Skogen utgör kärnområde i ett ekologiskt särskilt betydelsefullt spridningssamband, vilket innebär ett sammanhängande naturområde som är tillräckligt stort för att ett flertal prioriterade arter ska kunna klara hela sin livscykel inom området d.v.s. finna föda, bo och reproducera sig.
- Skogen hyser särskilt betydelsefulla äldre barrskogs-, ek- och våtmarksmiljöer.
- Skogen med sina våtmarker är en viktig uppväxtmiljö för groddjur.

- Eftersom skogen aldrig har varit föremål för rationellt skogsbruk finns här en mängd särskilt skyddsvärda svampar och lavar.
- Skogen erbjuder en upplevelse av ett kulturpräglad landskap med slätterängar, rester från Ormkärrens torp, m.m.
- Trots närliggande bullerkällor finns möjligheten att uppleva rofylldhet och tystnad på några platser i området. Fler tysta och rofyllda platser kan skapas genom bullerdämpande åtgärder.

Dessa egenskaper motiverar ett bevarande genom att avsätta Hagsätraskogen som naturreservat enligt miljöbalken.

Naturreservatets syfte

Syftet med Hagsätraskogens naturreservat

- att skydda och för friluftsliv och annan utomhusrekreation utveckla naturområdet som mötesplats samt med upplevelsevärden i form av skogskänsla, naturupplevelser, motion och lek,
- att skydda och för biologisk mångfald utveckla områdets funktion som ekologiskt kärnområde för växter och djur, med fokus på äldre ekar, barrskogens grova gamla träd, värdefulla våtmarker, öppen gräsmark och skyddsvärda arter,
- att bevara områdets funktion som en del i Stockholms gröna infrastruktur, och för minskad belastning av närsalter och skadliga ämnen till Magelungen och nedströms delar av Tyresåns sjösystem,
- att skydda och framhäva kulturhistoriska spår i landskapet.

Syftet ska tryggas genom att

- upplevelsevärden framhävs och skapas genom att stråk och platser för möten, lek, naturpedagogik och motion utvecklas,
- stigar och promenadstråk i området hålls framkomliga och inbjudande för besökarna,
- tillgången till såväl rofylldhet som olika aktiva upplevelser samt en mångfald av naturupplevelser säkerställs,

- hållmarkstallskog bevaras och stärks, huvudsakligen genom fri utveckling, men även genom frihuggning av gamla grova tallar i solbelysta lägen samt av yngre efterträdare.
- död ved sparas eller tillförs från andra områden, och placeras ut på strategiska platser,
- vattendraget och den anlagda groddjursdammen bevaras och stärks genom tillräcklig vattentillgång och skötselinsatser vid behov,
- ekmiljöer restaureras, så att äldre träd såväl som trädsuccessionen värnas,
- brynzoner utvecklas,
- ängsmarker slås i sådana intervaller att hävdgynnade växter ökar i antal,
- kulturvärden lyfts fram, med hjälp av skyltning och framhävande av kulturhistoriska värden. Det ska finnas möjlighet att läsa det historiska landskapet.

Reservatsföreskrifter

För att tillgodose syftet med naturreservatet beslutar kommunfullmäktige med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet.

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken angående inskränkningar i rättigheter för markägare och annan med särskild rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver vad som gäller i lagar, förordningar och lokala föreskrifter, föreligger förbud enligt nedanstående punkter (A1-A6):

A1. För trakten främmande växt- och djurarter får inte planteras ut i mark och vatten.

A2. Kemiska bekämpningsmedel och konstgödsel får inte användas. Bekämpning av invasiva arter får dock ske med riktad användning av kemiska bekämpningsmedel, om inte andra mindre miljöskadliga metoder fungerar. Åtgärden ska meddelas miljö- och hälsoskyddsnämnden.

A3. Campingplats eller uppställningsplats för husvagnar får inte anläggas.

A4. Upplag får inte anordnas. Tillfälligt upplag får anordnas i samband med skötsel av området och dess anläggningar.

A5. Väg för motorfordon får inte anläggas, annat än väg som omfattas av tillståndsplikt enligt reservatsföreskrift A10.

A6. Ny byggnad eller anläggning får inte uppföras. Förbudet gäller inte mindre byggnad eller anläggning som omfattas av tillståndsplikt enligt reservatsföreskrift A9.

Enligt miljöbalken 7 kap. 7 § kan dispens medges från förbud som meddelats med stöd av 7 kap 5 §, om det finns särskilda skäl och om intrånget i naturvärdet kompenseras i skälig utsträckning. Ansökan om dispens prövas av Stockholms stad (i dagsläget av Stockholms stadsbyggnadsnämnd).

Följande åtgärder kräver tillstånd från Stockholms stad (A7-A11):

A7. Det krävs tillstånd för att avverka träd eller ta bort dött träd med större diameter än 20 cm eller omkrets 70 cm i brösthöjd. Tillstånd behövs inte för träd som fallit eller riskerar att falla över gångväg, byggnader eller annan anläggning.

A8. Det krävs tillstånd för att förändra områdets topografi eller avrinningsförhållanden, till exempel genom att gräva, spränga, borra, dika, schakta, muddra eller fylla ut.

A9. Det krävs tillstånd för att uppföra mindre ny byggnad (max 25 kvm yta och 4 mnockhöjd) eller anläggning. För att få tillstånd ska byggnaden eller anläggningen ligga i linje med reservatets syfte.

A10. Det krävs tillstånd för att anlägga parkering, gång- och cykelväg samt för att asfaltera befintlig grusväg för gång- och cykeltrafik.

A11. Det krävs tillstånd för att anlägga ny ledning i mark, vatten och luft, samt för att uppföra mast eller antenn.

B. Föreskrifter med stöd av miljöbalken 7 kap. 6 § angående skyldighet för markägare och annan med särskild rätt, att tåla visst intrång i naturreservatet.

För att trygga syftet med naturreservatet förpliktigas markägare och innehavare av särskild rätt till marken att tåla följande:

B1. Utmärkning av naturreservatets gränser, samt uppsättning av informationsskyltar.

B2. Genomförande av undersökningar av djur och växter, kulturmiljöer, samt mark- och vattenförhållanden.

B3. Naturvårdande skötsel i form av t.ex. slåtter, röjning, frihuggning och tillförande av död ved.

Åtgärderna specificeras i bifogad skötselplan, bilaga 2. Ytterligare naturvårdsåtgärder kan bli aktuella vid framtida behov.

C. Föreskrifter med stöd av miljöbalken 7 kap. 30 § om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet.

Utöver vad som gäller i lagar, förordningar och lokala föreskrifter, föreligger förbud enligt nedanstående punkter (C1-C6):

C1. Det är förbjudet att skada levande eller döda träd och buskar, att skada vegetation i övrigt genom att till exempel gräva upp ris, örter, gräs, mossor, lavar eller svampar, samt att ta grenar och kvistar från marken i syfte att använda som ved eller bränsle. Att plocka örter, blommor, bär och svamp är tillåtet, med allemansrättens ordinarie begränsningar om hänsyn, hemfrid m.m.

C2. Det är förbjudet att störa eller skada djurlivet, till exempel genom att klättra i boträd, fånga eller döda däggdjur, fåglar, kräldjur eller groddjur.

C3. Det är förbjudet att förstöra eller skada berg, jord eller sten genom att gräva, hacka, borra, spränga, rista, måla eller liknande.

C4. Det är förbjudet att göra upp eld annat än på anvisad plats. Medhavd grill, som placeras så att den inte skadar underlaget eller riskerar att orsaka brand, får användas i reservatet även utanför anvisad plats om eldningsförbud ej råder.

C5. Det är förbjudet att medföra hund som inte är kopplad. Föreskriften gäller inte ledarhund för synskadad person, servicehund och signalhund försedd med tjänstetäcke eller för polishund i tjänst. Föreskriften gäller inte heller inom markerat hundrastområde eller hundrastgård.

C6. Det är förbjudet att sätta upp skylt, affisch eller dylikt. Snitslar, orienteringsskärmar och tipsfrågor får uppsättas om dessa avlägsnas efter avslutat arrangemang.

D. Undantag från reservatsföreskrifterna

Föreskrifterna utgör ej hinder för åtgärder som krävs för den normala skötseln av områdets befintliga byggnader och anläggningar, som t.ex. drift och underhåll av ledningar, eller för åtgärder som framgår av till naturreservatsbeslutet hörande skötselplan, såsom anläggning av hundrastgård, underhåll av vägar, motionsspår, stigar, skyltar, diken och naturvårdsåtgärder. Åtgärder som behöver utföras för västra stambanans funktion och säkerhet är undantagna från naturreservatsföreskrifterna, liksom åtgärder för underhåll av pendeltågsdepån under och intill reservatet samt åtgärder för att säkra åtkomst till elnätsstationen vid Skogsduvevägen.

Föreskrifterna utgör ej hinder för att anlägga en ekodukt eller en gång- och cykelbro över stambanan, eller för passage för gående, cyklister och djur under järnvägen. Även uppförande av en vegetationsklädd bullerskärm vid Huddingevägen mellan Glansammarsgatan och Älvsjö industriområde är undantagen från föreskrifterna. Samtliga dessa åtgärder ska göras i samråd med tillsynsmyndigheten och på ett sådant sätt att de inte strider mot reservatets syfte.

Åtgärder som är undantagna från föreskrifterna ska göras i samråd med stadens förvaltningar som ansvarar för drift och tillsyn i området även om de är undantagna från föreskrifterna, för största möjliga anpassning till naturreservatets värden och skötselplanen. Information om åtgärderna ska delges tillsynsmyndigheten senast åtta veckor innan åtgärden utförs.

Ikraftträdande

Föreskrifterna träder i kraft tre veckor efter den dag då naturreservatsbeslutet på kommunens digitala anslagstavla samt i ortstidning.

Naturvårdsförvaltning och tillsyn

Stockholms stad är förvaltare för naturreservatet i enlighet med 2 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Exploateringsnämnden står för obligatoriska investeringar så som utmärkning och skyltning av reservatet. I övrigt fördelas ansvaret för skötsel och underhåll i enlighet med överenskommelser inom staden. För närvarande innebär det att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd ansvarar för löpande park- och naturmarks-skötsel. Miljö- och hälsoskyddsnämnden är tillsynsmyndighet för naturreservatet. Stadsbyggnadsnämnden behandlar dispens- och tillståndsansökningar från föreskrifterna.

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för fornlämningar och byggnadsminnen.

Information om andra lagar, föreskrifter m.m.

Allemansrätt

Allemansrätten ger tillgång till naturen under ansvar. Allemansrätten är grundlagsskyddad genom 2 kap. 15 § regeringsformen. Av 7 kap. 1 § miljöbalken framgår det att var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.

Allemansrätten innebär att alla får vistas på annans mark för att komma ut och vistas i naturen, men inte störa eller förstöra. Hemfriden ska respekteras liksom ägarens ekonomiska intressen. Hänsyn ska också visas naturvärden och andra människor som ägnar sig åt friluftsliv.

Allemansrätten innebär i korthet följande:

- Det är inte tillåtet att skräpa ned.
- Blommor, bär och svamp, nedfallna grenar, torrt ris, får plockas.
- Fridlysta blommor får inte plockas.
- Jakt ingår inte i allemansrätten.
- Djurens ungar och bon måste lämnas ifred. Det är inte tillåtet att ta fågelägg. Det räknas som jakt. Alla vilda däggdjur och fåglar är fredade, vilket förtydligas i jaktlagen (1987:259) och jaktförordningen (1987:905).
- Djurarter som hotas av utrotning är fridlysta, till exempel alla groddjur och ormar. Vad som gäller för varje art förtydligas i artskyddsförordningen (2007:845).

Det är således tillåtet att ta sig fram till fots, cykla, åka skidor och i övrigt tillfälligt vistas i naturen. Alla ska visa hänsyn och vara försiktiga. För fordon (dit cykel räknas), se nedan angående terrängkörningslagen och lokala trafikföreskrifter för Stockholm.

Terrängkörningslagen (1975:1313)

Terrängkörningslagen innebär i korthet följande:

- Enligt terrängkörningslagen är det förbjudet att köra motordrivna fordon inklusive elcykel på barmark i terrängen. All mark utanför väg, t.ex. park, åker, äng, skog och stränder, räknas som terräng. Också stigar är terräng i lagens mening. Generellt undantag från förbudet finns för statlig och kommunal tjänsteman vid skötsel- och anläggningsarbete, om åtgärden ej kan utföras på annat lämpligt sätt, samt för räddningstjänst, läkare och brandkår. Länsstyrelsen kan efter ansökan medge enskilda undantag om särskilda skäl föreligger.

Lokala trafikföreskrifter för Stockholm

Stockholm stads lokala trafikföreskrifter innebär följande:

- I terräng är all fordonstrafik förbjuden om inte annat anges genom trafikföreskrift eller vägmärke. Fordon i samband med underhållsarbete, väghållningsarbete eller liknande får om så erfordras framföras på parkväg. Som fordon betraktas även cyklar.
- Cykling är endast tillåtet där så anges med särskild påbudsskylt.

Lokala ordningsföreskrifter om hundar och camping

I lokala ordningsföreskrifter för Stockholms stad reglerar kommunen vad som gäller för att upprätthålla ordningen på offentlig plats. Hagsätraskogen är en offentlig plats. Det som är aktuellt för området är följande:

- hundar ska hållas kopplade på offentlig plats, med undantag av de områden där kommunen anordnat hundrastområde eller hundrastgård,
- camping får inte ske på offentlig plats.

Kulturmiljölagen

Enligt kulturmiljölagen (1988:950) kap. 2 *Fornminnen* är alla fornlämningar skyddade, vilket bl.a. innebär att det är förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom

bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning.

Reservatsbeslutets förenlighet med mål, planer, program och befintliga verksamheter

Nationella miljömål

Reservatsbeslutet stödjer det nationella miljömålet *God bebyggd miljö*, vilket innebär att städer, tätorter och annan bebyggd miljö ska utgöra en god och hälsosam livsmiljö samt medverka till en lokalt och globalt god miljö. Natur- och kulturvärden ska tas tillvara och utvecklas. Beslutet stödjer även det nationella miljömålet *Ett rikt växt- och djurliv*, vilket innebär att den biologiska mångfalden ska bevaras och nyttjas på ett hållbart sätt, arternas livsmiljöer och ekosystemen samt deras funktioner och processer ska värnas och människor ska ha tillgång till en god natur- och kulturmiljö med rik biologisk mångfald.

Översiktsplan för Stockholm

Reservatsbeslutet är förenligt med Stockholms stads översiktsplan som antogs av kommunfullmäktige den 19 februari 2018. I översiktsplanen framhävs vikten av närhet till parker och natur, ett sammanhängande parknät, målpunkter i varje stadsdel, förbättrade gröna kvaliteter och en livskraftig grön infrastruktur. Området Hagsätra-Rågsved är utpekat som ett fokusområde för stadsbyggnad, för vilket det uppges att tillgängligheten till omgivande naturområden behöver förbättras.

Stockholms miljöprogram

I stadens miljöprogram 2020-2023 är ett av de sju prioriterade målen ”Ett Stockholm med biologisk mångfald i väl fungerande och sammanhängande ekosystem”. Enligt förslaget innebär målbilden att den biologiska mångfalden i Stockholm är hög och motståndskraftig mot förändringar samt att den bidrar med många olika ekosystemtjänster. Tillkommande bebyggelse bidrar till att stärka ekosystemtjänster och öka den biologiska mångfalden. En sammanhängande blå och grönstruktur skapar värde för människor, den biologiska mångfalden och för samhället i stort. Genom att skapa mångfunktionella gröna lösningar i staden samtidigt som staden växer får vi fler ekosystemtjänster som bidrar till en hållbar, resilient och attraktiv stad.

Grönare Stockholm

Kommunfullmäktige har beslutat om Riktlinjer för planering, genomförande och förvaltning av stadens parker och naturområden i ett dokument benämnt Grönare Stockholm. I dokumentet finns följande övergripande riktlinjer:

- Stockholmsborna ska ha god tillgång till parker och natur med höga rekreations- och naturvärden
- Staden ska ha en livskraftig grönstruktur med rik biologisk mångfald
- Ett effektivt resursutnyttjande och samspel mellan förvaltning och utveckling.

Enligt riktlinjerna ska bland annat befintlig grönstruktur berikas utifrån behoven i en växande stad, ytterstadens grönområden få fler funktioner och de unika gröna och blå karaktärerna värnas på ett klokt sätt.

Befintliga detaljplaner

I Pl 8487 från 1987 är den del av Hagsätraskogen som ingår i reservatet planlagd som parkmark. Planen anger också plats för en gångbro över banvallen till Älvsjöskogens naturreservat. Naturreservatet försvårar inte genomförandet av planen, eftersom syftet med planen är att bevara området som skogsmark och ängsmark.

Naturreservatet innefattar också mark inom detaljplan 2009-00990 från 2009 där naturområde, lokalgata samt mark för teknisk anläggning berörs. Naturreservatsbildningen hindrar inte att lokalgatan och den tekniska anläggningen ligger kvar och underhålls. Stockholms stad ser fördelar med om lokalgatan på sikt kan omvandlas till gång- och cykelväg. På den del av marken för teknisk anläggning som ingår i reservatet finns ingen byggrätt, utan planbestämmelsen syftar endast till att ge åtkomst till elnästationen. Marken får enligt detaljplanen inte stängslas in. Genom att ett undantag för nödvändiga åtgärder för åtkomst av elnätsstationen skrivits in i reservatsföreskrifterna bedömer staden att naturreservatet inte strider mot gällande detaljplan.

Även parkmark och kommunalt ägd kvartersmark som inte får bebyggas i Pl 6090 från 1964 ingår i reservatet.

Intresseprövning och avgränsning

Hagsätraskogens naturreservat tillgodoser en god rekreativ miljö för invånarna i närområdet och är en förutsättning för att långsik-

tigt bevara och stärka Hagsätraskogens funktion som ett ekologiskt särskilt betydelsefullt kärnområde för biologisk mångfald och som spridningsväg mellan Hanvedenkilen och Bornsjökilen.

Avgränsningen av naturreservatet har utgått ifrån områdets befintliga och potentiella värden och vägts mot stadens behov av framtida markreserver. Mindre delar av naturmarken i norr tas inte med eftersom ytan kan komma att behövas för framtida infrastrukturutbyggnad. Delar av naturmarken norr om Ormkärr lämnas också utanför eftersom de ytorna bedöms behövas för komplettering av befintlig bebyggelse i Ormkärr. I naturreservatet ingår stråket med grön mark mellan Ormkärr och Huddinge, fram till där Huddingevägen passerar intill Rågsveds naturreservat.

Avgränsningen skapar tillsammans med föreskrifterna och skötselplanen förutsättningar för att värdena avseende rekreation, natur och kultur samt områdets funktion som spridningsväg mellan Älvsjöskogen och Rågsveds naturreservat ska kunna bevaras och stärkas, så att syftena med naturreservatet ska kunna uppnås. I reservatet ingår ett U-område utan byggrätt i gällande detaljplan samt del av Skogsduvevägen, eftersom grönområdet mellan Ormkärr och Huddinge här är särskilt smalt. Undantag för underhåll av befintliga ledningar och anläggningar finns i reservatsföreskrifterna. Stockholms stad ser gärna att möjligheterna att göra om vägen till gång- och cykelväg på sikt utreds.

I tätortsnära naturreservat som Hagsätraskogen ligger ofta bostadsbebyggelse och andra verksamheter i stadsmiljön tätt inpå reservatet. Buller och indirekt påverkan från järnvägen och bostadsområden måste ses som rimliga störningar i Hagsätraskogens naturreservat.

Naturområdet samspelar med bebyggelsen och tillgodoser en god miljö för invånarna i närområdet. Naturreservatsbildningen bevarar långsiktigt områdets natur-, kultur- och rekreationsvärden och stärker Hagsätraskogens funktion som del av ett ekologiskt särskilt betydelsefullt kärnområde med dess spridningsvägar och ekosystemtjänster.

Utbyggnad av stambanan och depå

På lång sikt bedömer Trafikverket att kapaciteten på stambanan kan behöva förstärkas genom två ytterligare spår. Eftersom detta ligger långt fram i tiden och man ännu inte vet hur och var de spåren kommer att förläggas, är det inte lämpligt att idag utelämna ett visst naturområde från naturreservatet för utbyggnaden.

Frågan om de nya spårens förläggning och utformning kommer, när det blir aktuellt, att utredas och prövas i särskild ordning.

Trafikförvaltningen inom Stockholms läns landsting avser att de närmaste åren bygga ut pendeltågsdepån som ligger norr om Hagsätraskogen och intill stambanan. Utbyggnaden kommer endast att beröra Hagsätraskogen under mark, fränsett tillfälliga upplag och arbetsvägar ovan mark som kan ges reservatsdispens eller reservatstillstånd. Om det i framtiden uppstår behov av ytterligare utbyggnad av pendeltågsdepån kan även det utredas och prövas i särskild ordning.

Om det visar sig vid en samlad bedömning av olika intressen att nya spår och/eller delar av en utbyggd pendeltågsdepå bör förläggas ovan mark i naturreservatet, avser staden att justera gränsen så att det nya spårområdet respektive pendeltågsdepån kommer att ligga utanför naturreservatet. Vid prövning av sådana åtgärder ska möjligheterna att skapa en koppling för människor, växter och djur mellan Älvsjöskogen och Hagsätraskogen studeras. Utbyggnaden får inte försämra möjligheten att skapa en sådan koppling som företrädesvis bör skapas i samband med utbyggnad av spåren eller depån.

En justering av gränsen för reservatet kräver synnerliga skäl, i enlighet med miljöbalken. Stockholms stad bedömer att en utbyggnad av stambanan som är nödvändig för Sveriges transportsystem respektive ytterligare utbyggnad av pendeltågsdepån som är nödvändig för regionens kollektivtrafik är sådana synnerliga skäl.

Utbyggnad av infrastruktur

Tunnelbana mellan Hagsätra och Älvsjö har diskuterats och i gällande detaljplan för Hagsätraskogen illustreras ett reservat för detta i Hagsätraskogens nordöstra kant. En eventuell utbyggnad av någon form av infrastruktur av regional betydelse i denna del av skogen kommer, om det blir aktuellt, att utredas och prövas i särskild ordning. Om det visar sig vid en samlad bedömning av olika intressen att ny infrastruktur bör förläggas hit på ett sätt som i nämnvärd grad påverkar markytan i reservatet avser staden att justera gränsen så att sådana anläggningar kommer att ligga utanför naturreservatet. En tunnelbana under jord kan prövas mot reservatsföreskrifterna och eventuellt ges reservatstillstånd för bland annat sprängning och schaktning, utan en ändring av reservatsgränsen.

Beslutskarta

Se bilaga.